

NOTITIE

Van: Redactieteam ROSA Begrippenkader
Aan: Architectuurraad Edustandaard
Betreft: **Voortgang Upgrade ROSA Begrippenkader**
Datum: 25 september 2025

INLEIDING

Op 19 oktober 2024 is besloten om een aantal samenhangende projecten uit te voeren rondom het ROSA Begrippenkader. Deze projecten zijn:

1. **Ontwikkeling en implementatie nieuwe NL-SBB-editor**
De nieuwe editor moet worden ontwikkeld en getest, de Spelregels en de helpteksten in de UI moeten worden aangepast en de content van het huidige ROSA Begrippenkader moet worden gemigreerd
2. **Operatie Stofkam**
Grote delen van de inhoud van het ROSA Begrippenkader zijn inmiddels alweer twee jaar oud. Er zijn veel nieuwe begrippen toegevoegd die nog niet aan de oude zijn gerelateerd en oudere definities en toelichtingen voldoen niet meer aan de laatste redactionele inzichten. Kortom, we moeten met de stofkam door het begrippenkader en de content helemaal up to date brengen
3. **Adoptie NORA-begrippen**
Zodra project 1 gereed is en de NORA haar begrippenkader inhoudelijk en technisch heeft vernieuwd, kunnen we beginnen met het adopteren van NORA-begrippen in ons begrippenkader
4. **Adoptie DUO-begrippen**
Ook DUO is begonnen met het ontwikkelen van een linked open data-platform met API waarop de door DUO beheerde begrippen, waaronder de RIO-begrippen, ontsloten gaan worden. Zodra deze API beschikbaar is en de RIO-begrippen op het platform staan, kunnen we ze adopteren in het ROSA Begrippenkader
5. **Inrichting FORA Begrippenkader**
De [FORA](#) gaat een eigen begrippenkader opzetten. Dit FORA Begrippenkader heeft nog geen online verschijningsvorm. Deze moet op afzienbare termijn worden geïmplementeerd op de FORA-wiki. Daarin moet een groot aantal ROSA Begrippen worden geadopteerd in het FORA Begrippenkader naast eigen op te voeren domeinspecifieke begrippen uit het funderend onderwijs. Zodra de projecten 1 en 2 zijn afgerond, kan het platform worden ingericht en het FORA Begrippenkader worden gerealiseerd.
6. **Upgrade Onderwijsbegrippen.nl**
De website [Onderwijsbegrippen.nl](#) is een zeer primitieve eerste versie van wat het platform idealiter zou moeten zijn. Zodra de projecten 1 en 2 zijn afgerond, kunnen we een upgrade van de site doen. Dit behelst een technische integratie met het ROSA Begrippenkader en aanpassingen van de UI.

De stand van zaken van deze projecten is als volgt:

ONTWIKKELING EN IMPLEMENTATIE NIEUWE NL-SBB-EDITOR

Deze nieuwe op de [NL-SBB](https://rosa-begrippenkader.wikixl.nl/index.php/Hoofdpagina) gebaseerde beheeromgeving voor begrippenkaders staat inmiddels live: <https://rosa-begrippenkader.wikixl.nl/index.php/Hoofdpagina>. Voortaan beheren we de ROSA-begrippen in deze omgeving.

Deze omgeving is nog niet gekoppeld aan de [ROSA-Wiki](#). Daar zijn dus nog de 'oude' ROSA-begrippen te zien. Naar verwachting wordt de nieuwe beheeromgeving in oktober 2025 aan de Wiki gekoppeld.

OPERATIE STOFKAM

Operatie Stofkam is in volle gang. We combineren hier een algehele redactionele onderhoudsslag op het ROSA Begrippenkader met het afstemmen met de nieuwe set zogenoemde [ROSA Basisbegrippen](#). Er zijn 112 van de basisbegrippen, waarvan we er momenteel 43 in het ROSA Begrippenkader hebben overgenomen. We voeren de volgende redactionele operaties uit:

1. Overnemen van voorkeurstermen van de NORA Basisbegrippen
2. Overnemen van aangepaste definities en toelichtingen van de NORA Basisbegrippen
3. Terminologie in definities en toelichtingen van overige begrippen geharmoniseerd met de NORA-basisbegrippen
4. Voorstellen gedaan om ROSA-basisbegrippen toe te voegen aan de adoptielijst wanneer de betrokken termen een of meer keren voorkomen in ROSA-definities of -toelichtingen
5. Relaties naar de nieuw op te nemen ROSA-basisbegrippen toegevoegd aan deze begrippen.

Op termijn (komen half jaar) zullen er nog andere begrippenkaders aan het NORA Begrippenkader worden toegevoegd en ook daar willen we dezelfde aanpak als hierboven voor hanteren. Het gaat om begrippenkaders als Gegevensuitwisseling, IAM (Toegang en identiteiten), Gegevensmanagement etc. (zie ook:

https://www.noraonline.nl/wiki/Begrippen_van_specifieke_onderwerpen_binnen_de_NORA). Deze zijn nog in ontwikkeling en nog niet vastgesteld in de gebruikersraad van de NORA. Voorlopig nemen we begrippen uit deze begrippenkaders wel al op in de ROSA (we hadden ze nl. al) met of nog de bestaande attributen (definitie etc.) of alvast, als daar voldoende goed zicht op is en deze stabiel genoeg zijn, de naar verwachting nieuwe attributen. Als de begrippen definitief vastgesteld en gepubliceerd worden via de NORA zal daar nog een controleslag op gedaan worden om eventuele verschillen recht te trekken en de juiste URI's toe te voegen.

Daarnaast reorganiseren we de bronverwijzingen van alle begrippen. Voorheen bestonden deze uit enkel een URL, in de NL-SBB hebben ze een naam, een omschrijving en een URL.

De attributen Weringsgebied, Domein, Toepassing en Relatie met KOI-concept zijn vertaald naar NL-SBB-collecties.

Verwachting is dat de Operatie Stofkam eind oktober gereed is en dat de daaruit voortvloeiende wijzigingsvoorstellen daarna aan het QA-team en daarna de Architectuurraad voorgelegd kunnen worden om vast te stellen.

ADOPTIE NORA-BEGRIPPEN

Door Operatie Stofkam is het ROSA Begrippenkader inhoudelijk voorbereid op de technische adoptie van de NORA Basisbegrippen. Begrippen adopteren is:

- het **incorporeren** van begrippen uit een ander begrippenkader in het eigen begrippenkader (incorporeren = tonen in de eigen user interface zonder te kopiëren maar door ophalen d.m.v. een API)
- met **behoud** van zoveel mogelijk eigenschappen van dat begrip in het begrippenkader van afkomst
- En indien nodig **verrijking** van het begrip met eigen attributen.

We hebben als Redactieteam van het ROSA Begrippenkader in een Werkgroep van de NL-SBB Community meegewerkt aan het formuleren van spelregels voor het adopteren van begrippen uit het ene begrippenkader in een ander. Deze spelregels zijn voorgesteld als een best practice van de standaard. Zodra dit proces is afgerond en het WikiXL-platform technisch is aangepast, kunnen we begrippen met het adopter van de door ons geselecteerde NORA Basisbegrippen in plaats van het overnemen (kopiëren) ervan in het ROSA Begrippenkader.

Het is op dit moment nog niet te zeggen wanneer dit adopteren technisch mogelijk wordt. Vermoedelijk lukt dit niet meer in 2025.

ADOPTIE DUO-BEGRIPPEN

DUO is nog bezig met de keuze van een eigen editor en het genoemde platform. Zodra dit ver genoeg gevorderd is, gaan we met elkaar plannen maken om adoptie tussen het ROSA Begrippenkader en het DUO Begrippenkader te realiseren. Dat kan overigens twee kanten op gaan. Waarschijnlijk zullen hier ook inhoudelijke afwegingen gemaakt moeten worden over in welk begrippenkader bepaalde begrippen als bron thuishoren.

INRICHTING FORA BEGRIPPENKADER

Met de implementatie van de nieuwe op NL-SBB gebaseerde beheeromgeving voor begrippenkaders is het mogelijk geworden om het FORA Begrippenkader als een eigenstandig begrippenkader te behandelen in plaats van als een collectie in het ROSA Begrippenkader. Het Redactieteam van de FORA is met deze operatie begonnen met een analyse welke begrippen uit de ROSA, NORA geadopteerd moeten worden en welke zelf worden gespecificeerd.

Verwachting is dat de publicatie van het FORA Begrippenkader op de FORA-Wiki nog dit jaar zal kunnen plaatsvinden.

UPGRADE ONDERWIJSBEGRIPPEN.NL

Zodra het ROSA Begrippenkader en het FORA Begrippenkader inhoudelijk zijn gereviseerd en gepubliceerd op de beide wiki's, kan ook [Onderwijsbegrippen.nl](https://onderwijsbegrippen.nl) worden vernieuwd. Dit gaat om het 'NL-SBB compliant' tonen van de begrippen van de ROSA en de FORA en het inregelen van de geautomatiseerde synchronisatie met deze beide begrippenkaders.

Verwachting is dat deze aanpassingen aan Onderwijsbegrippen.nl nog dit jaar kunnen plaatsvinden.